

CHARITY RATING®

Sveriges stora insamlingsorganisationer 2008

Bakgrund och syfte

Charity Rating arbetar med informationsspridning, analys och utvärdering av ideella organisationer. Vår målsättning är att bland givare öka engagemanget för och kunskapen om ideella organisationer.

Även om det i Sverige finns mängder av ideella verksamheter är stor del av den Svenska insamlingsmarknaden centrerad kring ett fåtal organisationer som årligen samlar in stora summor från allmänheten. Privata givare ställer ofta frågor till oss kring hur dessa organisationer drivs, vilken ersättning de ger sina befattningshavare och styrelseledamöter, och hur mycket av deras gåvor som egentligen går till ändamålet.

De allra flesta givare anser att deras gåvor så snart och oavkortat som möjligt skall nå ändamålet. Samtidigt som man som givare är förstående inför att dessa organisationer håller reserver, anser man att organisationerna bör ha en låg riskexponering. Många undrar hur det ser ut i dessa stora insamlingsorganisationer och hur de klarade att parera förra årets nedgång på finansmarknaderna. För att reda ut dessa frågeställningar har Charity Rating genomfört följande analys.

De undersökta organisationerna är: Rädda Barnen, Cancerfonden, Röda Korset, Unicef, Plan Sverige, SOS-Barnbyar, Svenska Kyrkan, Läkare Utan Gränser, Världsnaturfonden, Hjärt-Lungfonden och Barncancerfonden.

Dessa 11 stora insamlingsorganisationers samlade verksamhetsintäkter 2008 var 5,6 miljarder kronor och deras egna kapital uppgick i slutet på året till ca 9 miljarder kronor. Dessa organisationer motsvarar med detta drygt 50% av verksamhetsintäkter och kapital inom samtliga ca 350 organisationer med insamlingskonton (90-konton).

Sammanfattning

Volontärt arbete är en av grundstenarna i den ideella sektorn. Även inom dessa, de största insamlingsorganisationerna, sker styrelsearbete till stor del utan ersättning. Svenska Röda Korset sticker dock ut ur sammanställningen genom att avlöna sin heltidsanställda styrelseordförande med 822 000kr/år. Även Rädda Barnen och Barncancerfonden ger, med 240 000kr/år, relativt sett hög ersättning till sina respektive styrelseordförande.

Lönesättningen bland dessa organisationers generalsekreterare spänner från Läkare Utan Gränser 520 000kr/år eller 43 000kr/mån till Röda Korsets 1 068 000kr/år eller 90 000kr/mån. Charity Rating ställer sig frågande till detta stora spann och framförallt Röda Korsets behov av både heltidsarbetande styrelseordförande och generalsekreterare samtidigt som organisationen betalar ut de högsta ersättningsnivåerna bland de undersökta organisationerna.

Den stora merparten av dessa insamlingsorganisationer är till största del beroende av gåvor från privatpersoner. Detta faktum ställer krav på hög transparens, effektivitet och ett lågt finansiellt risktagande för att garantera att så mycket som möjligt av givarens medel skall nå ändamålet.

Dessa organisationers höga omsättning gör att en procentuellt sett stor andel, 87%, av organisationernas totala kostnader i snitt går till ändamålet. Cancerfonden skiljer dock ut sig ur mängden genom att 80% av de totala kostnaderna går till ändamålet. Skillnaderna i nyckeltal kan till viss del bero på hur organisationen väljer att fördela sina kostnader och de eventuella investeringar som gjorts under året. Charity Rating anser dock att Cancerfonden bör söka närma sig de övriga stora insamlingsorganisationernas bidrag till ändamålet.

Svenska Kyrkan, Hjärt-Lungfonden och Cancerfonden förlorade tillsammans drygt 1,1 miljard kronor på finansmarknaden under 2008. Hjärt-Lungfondens finansiella förluster motsvarande -16% av det egna kapitalet. Hjärt-Lungfonden förlorade under året 181 miljoner kronor vilket är lika mycket som de senaste två årens insamlingar från allmänheten. I kronor mätt var dock Svenska Kyrkans förlust av 786 miljoner kronor, motsvarande -15% av Svenska Kyrkans egna kapital, i särklass störst. Svenska Kyrkans finansiella redovisning inkluderar Hela världen, Svenska Kyrkans internationella arbete (tidigare Svenska kyrkans Mission och Lutherhjälpen) som till viss del är finansierad genom gåvor från allmänheten. Svenska Kyrkans internationella arbete har ett eget kapital av drygt 200 miljoner kronor och gjorde under 2008 ett finansiellt överskott av ca 16 miljoner kronor motsvarande ca +8% av det egna kapitalet. Skillnaden i resultat ligger i placeringspolicyn för det internationella arbetets kapital som är 100% räntebärande till skillnad från den för Svenska Kyrkan i stort som är 40% räntebärande och 60% aktier. Även Cancerfonden gjorde under året finansiella förluster på 185 miljoner kronor, motsvarande -11% av det egna kapitalet, eller lika mycket som fyra års insamlingar till Rosa Bandet.

Unicef, Svenska Kyrkans internationella arbete, Röda Korset, Plan Sverige, SOS-Barnbyar, Världsnaturfonden och Läkare utan gränser gjorde sammantaget ett positivt finansiellt resultat av drygt 100 miljoner kronor under 2008 motsvarande +3-9% av organisationernas egna kapital.

Charity Rating anser att Hjärt-Lungfonden och Cancerfonden som i stort sett uteslutande är beroende av gåvor från allmänheten bör se över sina placeringsstrategier och revidera sitt finansiella risktagande i syfte att minimera sin riskbenägenhet vid finansiella placeringar.

Styrelsearbete och ersättningsnivåer

I en ideell organisation är det styrelsens ansvar att utse den generalsekreterare som ansvarar för, och leder organisationens arbete. Styrelsen fastställer och godkänner årligen verksamhetsplan/verksamhetsbudget och håller vanligtvis styrelsemöten 5-8 gånger per år.

Det är vanligt att styrelsearbete inom ideella organisationer sker utan ersättning. Även inom de största insamlingsorganisationerna sker styrelsearbete till stor del utan ersättning. Vissa organisationer väljer dock att ge ersättning för arbetet och av dessa står Rädda Barnen och Barncancerfonden ut med en ersättningsnivå av 240 000kr/år för respektive styrelseordförande. Av de undersökta organisationerna är det endast Röda Korset som förväntar sig ett heltidsengagemang från sin ordförande. I gengäld ersätter Röda Korset sin ordförande med 822 000kr/år.

Organisation	Ers. Styrelseordförande (Tkr/år)
Rädda Barnen	240
Cancerfonden	69
Unicef	0
Röda Korset	822
Plan Sverige	0
SOS Barnbyar	0
Svenska Kyrkan	0
Läkare utan gränser	155
Världsnaturfonden	0
Hjärt- Lungfonden	66
Barncancerfonden	240

Charity Rating ställer sig frågande till både Röda Korsets ersättningsnivå och behovet av en heltidsanställd styrelseordförande.

Ersättning till Generalsekreterare

Lönesättningen bland dessa organisationers generalsekreterare spänner från Läkare Utan Gränser 520 000kr/år eller 43 000kr/mån till Röda Korsets 1 068 000kr/år eller 90 000kr/mån. Medelersättningen är 854 000kr/år eller 71 000kr/mån.

Organisation	Ers. Generalsekreterare (Tkr/år)
Rädda Barnen	924
Cancerfonden	793
Unicef	907
Röda Korset	1068
Plan Sverige	801
SOS Barnbyar	847
Svenska Kyrkan	864
Läkare utan gränser	520
Världsnaturfonden	903
Hjärt- Lungfonden	791
Barncancerfonden	978
Medelvärde	854

Charity Rating anser att medelersättningen ligger på en relevant nivå för dessa tjänster men ställer sig frågande till varför Röda Korset anser sig vara i behov av att hålla den högsta ersättningsnivån för generalsekreterare.

Verksamhetsintäkter

De undersökta organisationerna är samtliga till stor del beroende av gåvor från allmänheten. Hjärt-Lungfonden och Cancerfonden har ett nästan 100% beroende av privata medel och även Unicef, SOS-Barnbyar och Plan Sverige är till största del beroende av privatpersoners goda vilja.

Organisation	Insamlade medel från allmänheten (mkr)	Verksamhetsintäkter (mkr)
Rädda Barnen	393	691
Cancerfonden	427	437
Unicef	415	442
Röda Korset	347	928
Plan Sverige	186	207
SOS Barnbyar	198	210
Svenska Kyrkan	217	2128
Läkare utan gränser	196	304
Världsnaturfonden	152	231
Hjärt- Lungfonden	144	145
Barncancerfonden	97	141
Medelvärde	252	533

Medel till ändamål

Samtliga dessa stora organisationer har en så pass hög omsättning att deras insamlings- och administrationskostnader kan hållas till en procentuellt sett lite del av kostnadsmassan. Medelvärdet bland dessa organisationer på hur mycket av kostnadsmassan som går till ändamålet ligger på 87%. Cancerfonden skiljer dock ut sig ur mängden genom att 80% av de totala kostnaderna går till ändamålet. Svenska Kyrkan är den organisation som lägger störst andel av sina kostnader på ändamålet vilket delvis förklaras av att organisationen har högst omsättning.

Organisation	Ändamålsandel
Rädda Barnen	88%
Cancerfonden	80%
Unicef	87%
Röda Korset	91%
Plan Sverige	82%
SOS Barnbyar	83%
Svenska Kyrkan	95%
Läkare utan gränser	89%
Världsnaturfonden	88%
Hjärt- Lungfonden	85%
Barncancerfonden	86%
Medelvärde	87%

Skillnaderna i nyckeltal kan till viss del bero på hur organisationen väljer att fördela sina kostnader och de eventuella investeringar som gjorts under året. Charity Rating anser dock att Cancerfonden bör söka närma sig de övriga stora insamlingsorganisationernas bidrag till ändamålet.

Finansiella investeringar

Även om de flesta givare helst vill att dess gåvor så direkt som möjligt skall användas för ändamålet har ideella organisationer mer eller mindre stora behov av finansiella reserver. Det kan bero på den katastrofberedskap som måste upprätthållas eller på att forskningsfinansiering innebär långsiktiga åtaganden som knyter upp medel under lång tid framöver. Det är med andra ord inte generellt sett fel att dessa organisationer har stora finansiella reserver utan det viktiga är att organisationerna balanserar sitt risktagande så att insamlade medel skyddas så bra som möjligt.

Bland de undersökta organisationerna har Svenska Kyrkan högst eget kapital med drygt 4,3 miljarder kronor i slutet på 2008. Men även Cancerfonden (1,5 miljarder kronor), Hjärt-Lungfonden (900 miljoner kronor) och Röda Korset (1,1 miljard kronor) har stora egna kapital.

De finansiella marknadernas gungning under 2008 har dock påverkat dessa organisationer väldigt olika vilket tyder på att riskbenägenheten i finansiella investeringar varierar stort mellan dessa stora organisationer. Unicef, genererade under 2008 ett finansiellt överskott motsvarande +9% av det egna kapitalet att jämföras med Hjärt-Lungfondens finansiella förluster motsvarande -16% av det egna kapitalet. Hjärt-Lungfonden förlorade under året 181 miljoner kronor eller summan av de senaste två årens insamlingar från allmänheten. I kronor mätt var dock Svenska Kyrkans förlust av 786 miljoner kronor, motsvarande -15% av Svenska Kyrkans egna kapital, i särklass störst. Svenska Kyrkans finansiella redovisning inkluderar Hela världen, Svenska Kyrkans internationella arbete (tidigare Svenska kyrkans Mission och Lutherhjälpen) som till viss del är finansierad genom gåvor från allmänheten. Svenska Kyrkans internationella arbete har ett eget kapital av drygt 200 miljoner kronor och gjorde under 2008 ett finansiellt överskott av ca 16 miljoner kronor motsvarande ca +8% av det egna kapitalet. Skillnaden ligger i placeringspolicyn för det internationella arbetets kapital som är 100% räntebärande till skillnad från den för Svenska Kyrkan i stort som är 40% räntebärande och 60% aktier. Även Cancerfonden gjorde under året finansiella förluster på 185 miljoner kronor, motsvarande -11% av det egna kapitalet, eller lika mycket som fyra års insamlingar till Rosa Bandet.

Organisation	Res. från finans. Invest. (mkr)	Del av ingående eget kap.	Ingående eget kap. (mkr)
Rädda Barnen	-21	-6%	332
Cancerfonden	-185	-11%	1738
Unicef	1	9%	11
Röda Korset	73	6%	1173
Plan Sverige	1	6%	17
SOS Barnbyar	2	4%	49
Svenska Kyrkan	-786	-15%	5170
Läkare utan gränser	0,3	3%	9
Världsnaturfonden	12	6%	202
Hjärt- Lungfonden	-181	-16%	1155
Barncancerfonden	-17	-3%	542

Charity Rating anser att Hjärt-Lungfonden och Cancerfonden som i stort sett uteslutande är beroende av gåvor från allmänheten bör se över sina placeringsstrategier och revidera sitt finansiella risktagande i syfte att minimera sin riskbenägenhet vid finansiella placeringar.